

Motion

1983/84:2082

Nils Åsling och andre vice talman Anders Dahlgren
Domänverkets verksamhet

Domänverkets främsta uppgift är att förvalta statens skogar. Dessa skogar uppgår exkl. renbetesfjällen till i runt tal 4 miljoner hektar produktiv skogsmark, varav ca 500 000 ha är belägna ovanför skogsodlingsgränsen. Domänverket förvaltar därmed närmare en femtedel av landets produktiva skogsmark. Det bokförda nettovärdet av verkets skogs- och jordbruksfastigheter uppgick år 1982 till 1 009 milj. kr. Motsvarande taxeringsvärde uppgick till 6 945 milj. kr.

Domänverket blev i samband med budgetreformen år 1912 affärsdrivande verk. Nya riktlinjer för verksamheten fastställdes genom beslut av 1968 års riksdag. Därvid fastlades verkets uppgift att driva skogsbruk, virkesförädling och annan därmed sammanhängande verksamhet. Man skulle därjämte förvalta den fasta egendomen och andra tillgångar som hör till domänverkets fond samt förvalta och öva tillsyn över vissa andra allmänna skogar. Målet för verksamheten vid domänverket är att på lång sikt åstadkomma bästa möjliga samlade ekonomiska utbyte och därvid prestera ett från företagsekonomisk synpunkt rimligt årsresultat.

Domänverkets omsättning omfattar intäkter för skogsprodukter, skogsentreprenader, utarrendering av jordbruk, tomter, materialtäkter, jakt och fiske samt uthyrning av bostäder. Försäljningen av skogsprodukter dominerar emellertid och utgör ca 90 % av omsättningen.

Under senare år har domänverkets uppgifter och arbetsformer väsentligt förändrats. Under den svårartade kris som drabbade svensk skogsindustri under slutet av 1970-talet fick domänverket särskilda resurser för att förvärva skogsmark från skogsindustriföretag. Totalt har domänverket under perioden 1972 t. o. m. 1982 förvärvat 224 500 ha huvudsakligen skogsmark för en total köpeskilling av 1 260 milj. kr. Under samma tid har domänverket sålt ut mark, huvudsakligen skogsmark men även arrendegårdar och övrig mark, med en samlad areal av 49 300 ha för en försäljningssumma om 491 800 000 kr. Utförsäljningarna ökade markant sedan regeringen Fäldin gått i författning om att domänverket aktivt skulle medverka i strukturarbetet inom skogsbruket med utförsäljning av lämpliga enheter för förstärkning av enskilda lantbruk och för upprättandet av särskilda skogsbruksfastigheter. Detta arbete med att aktivt från domänverket medverka till en förbättrad arrondering upphörde med den socialdemokratiska regeringens tillträde i oktober 1982. Domänverket har netto ökat sitt markinnehav med 176 000 ha under den angivna perioden.

Vi finner det mycket anmärkningsvärt och ur det samlade skogsbrukets

synpunkt beklagligt att domänverkets medverkan i kompletteringen av enskilda fastigheter och därmed i en förbättrad arrondering och ekonomi i det enskilda skogsbruket upphört. Det är självklart att landets dominerande förvaltare av skogsmark i många sammanhang sitter med nyckeln till de arronderingsförbättringar som väsentligt skulle kunna förbättra skogsbrukets produktionsvillkor. Den socialdemokratiska regeringen har uppenbart i sin syn på domänverket låtit teorierna och dogmerna dominera över de ändamålsenliga och företagsekonomiskt motiverade. Domänverket bör enligt vår uppfattning åläggas att även fortsättningsvis aktivt medverka i skogsbrukets strukturförändringar genom utförsäljning av lämpliga enheter till privata lantbruksföretagare. Det bör också vara lämpligt att företa en avveckling av engagemangen inom lantbrukssektorn genom utförsäljning av många av domänverkets arrendegårdar.

Parallellt med uppgiften att förvalta statens skogar har domänverket expanderat in i nya verksamhetsområden, vilket också skapat problem. Detta har motiverat tillkallandet av en särskild kommitté som ser över frågor om ledningen av de statliga förvaltningsmyndigheterna. Härvid skall bl. a. relationerna mellan myndigheter och deras dotterföretag ses över. Enligt vår uppfattning borde domänverkets framtida uppgifter och mål därjämte bli föremål för en speciell parlamentariskt sammansatt utredning. De frågor som en dylik utredning bör ta upp för närmare övervägande gäller domänverkets roll som förvaltare av skogsmark, bl. a. med hänsyn tagen till önskvärdheten av att på ett mera flexibelt sätt än f. n. medverka i förbättringen av skogsbrukets arrondering. Utredningen bör också ta upp möjligheten att frigöra domänverket för ansvaret för dess arrendegårdar genom en utförsäljning till privata lantbruksföretagare. Frågan om domänverkets affärsdrivande verksamhet inom förädlingsindustri av skilda slag bör också lämpligen bli föremål för övervägande. Enligt vår uppfattning är det inte domänverkets uppgift att omhänderta industriell verksamhet av den mångskiftande art som f. n. är fallet.

Det avkastningskrav som f. n. gäller för domänverket innebär att verket årligen skall till staten inleverera 30 milj. kr. jämte 30 % av årsvinsten. Även denna fråga om de avkastningskrav som skall ställas på verket bör tas upp till utredningens övervägande.

En central fråga som bör bli föremål för utredningens analys är domänverket och naturvårdsintressena. Det finns klara intressekonflikter mellan domänverket och naturvården, rennäringen och friluftslivet, framför allt när det gäller avverkningar och olika slags skogsvårdsåtgärder i områden på gränsen till fjällregionen. Enligt vår uppfattning finns det anledning att domänverket iakttar största restriktivitet vid utförande av skogsarbeten på de berörda områdena i avvaktan på att domänverkets roll och relationer med naturvårdsintressena närmare klarläggs av utredningen.

Av vad vi här antytt framgår att en parlamentarisk utredning om do-

innefatta frågan om en uppdelning av domänverket så att olika ansvarsområden skulle kunna renodlas och bättre än vad som är möjligt i nuvarande organisation effektiviseras och anpassas till samhällsutvecklingens krav på nya mål.

Med hänvisning till vad i motionen anförts hemställs*

att riksdagen beslutar anhålla hos regeringen om att en parlamentarisk utredning tillsätts för att förutsättningslöst se över domänverkets organisation, verksamhet och mål.

Stockholm den 24 januari 1984

NILS G. ÅSLING (c)

ANDERS DAHLGREN (c)

* Se även motion 1983/84:2083.

!* Riksdagen 1983/84. 3 saml. Nr 2082—2087